

15. Kotel'nikova, N. N., 2011. Innovacionnye formy povysheniya kvalifikacii uchitelej v Kitae, *Materialy Mezhdunarnoj nauchnoj konferencii «Pedagogika : tradicii i innovacii»*, Cheljabinsk, tom 2, s. 151-153.
16. Shevchenko, K., 2016. Formy i metody pidvyshchennia kvalifikatsii kytaiskykh uchyteliv yak osnova profesiinoho rozvytku. *Pedahohichni nauky : teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, № 4 (58), s. 84-90.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-28-67-78>
УДК 81'243:355.237(477:4)

Орлов Євгеній Володимирович,

аспірант кафедри української мови та літератури

Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка,
Чернігів, Україна.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0588-3012>

zhekaorlov1993@ukr.net

ДОСВІД ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Анотація. Проаналізовано досвід іншомовної підготовки військовослужбовців, методологію та підходи до навчання іноземної мови в зарубіжних країнах в умовах військово-професійної діяльності. Вказано на необхідність розвитку іншомовної підготовки як важливого складника фахової підготовки військовослужбовця. Розглянуто особливості реалізації предметно-мовленнєвого підходу під час опанування іншомовної лексики з професійної тематики. Зосереджено увагу на необхідності впровадження під час занять передових методів та методик із використанням новітніх технологій, засобів мультимедіа, спеціальних програм, що істотно впливають на процес оволодіння іноземною мовою та фаховими знаннями військовослужбовцями зарубіжних країн. Ураховано значення внутрішньої мотивації самого військовослужбовця до опанування іноземної мови, специфіку підготовки в різних зарубіжних країнах (володіння спеціальною лексикою, термінами військової тематики), отримання соціокультурних та лінгвокраїнознавчих знань. Окреслено можливість впровадження дистанційного навчання військовослужбовців у навчальних закладах, участі в он-лайн курсах для покращення професійно-орієнтованих знань з іноземної мови. Зазначено важливість роботи з текстами військово-політичної тематики, підручниками та спеціальною літературою для реферування та анотування, розуміння змісту, аналізу, перекладу, опанування іншомовної термінології. Проаналізовано методи тестування та опитування, що застосовують для визначення рівня володіння іноземною мовою військовослужбовцями в країнах НАТО, що є важливим складником підвищення професійної кваліфікації в межах міжнародної співпраці. Розкрито специфіку проведення інтенсивних курсів з іншомовної підготовки для формування комунікативних компетентностей, навичок аудіювання, читання та письма для різних категорій військовослужбовців залежно від сформульованих завдань і термінів навчання.

Ключові слова: іншомовна підготовка; фахова лексика; комунікативна компетентність; військовослужбовець; предметно-мовленнєвий підхід; військово-професійна діяльність.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Сьогодні знання англійської мови як однієї з міжнародних, якою спілкуються військовослужбовці всього світу, є важливим компонентом національної безпеки кожної держави та складником зміцнення міжнародної кооперації в умовах нових військових загроз. Актуальними для України стають активізація співробітництва з міжнародними організаціями (НАТО, ЄС, EUAM, ОБСЄ, ООН, EGF та ін.), отримання НГУ повноправного членства в Міжнародній асоціації сил жандармерії та поліції в статусі військової установи (FIER), адаптація національного законодавства до демократичних норм та стандартів провідних країн світу тощо. Відтак, за міжнародної співпраці військовослужбовці мають вміти порозумітися з партнерами різних країн.

Аналіз останніх досліджень. Організація іншомовної освіти є предметом дослідження багатьох українських науковців, зокрема О.Тарнобоського, С.Ніколаєва, В. Крикун, та ін. Наприклад, навчання німецької мови досліджували В. Гаманюк, Н. Бориско, французьку – О.Михайлова, Л.Ананьєва, англійську – Л. Морська, Т. Биценко, В. Карабан. Метод контролю та оцінювання іншомовної компетентності став об'єктом вивчення С.Лагодинського, метод ділової гри – Л. Волкової, моделювання навчальних ситуацій – О.Бернацької. Зіставила та проаналізувала моделі іншомовної підготовки в зарубіжних країнах українська дослідниця Л. Вікторова та російські науковці І. Юрчук та А. Стрелецький.

Аналіз іншомовної підготовки в Німеччині подано в дослідженні Ф.Кьонігса, який основну увагу приділяв психолінгвістиці, дидактиці та методиці під час викладання іноземних мов [1]. Велике значення в розвитку викладання іноземних мов мала праця "Рекомендації з викладання іноземної мови" (К.Бауш, Г.Кріст, Г.Крум), у якій розкрито зміст методики та дидактики викладання іноземної мови [2]. Особливості іншомовної освітньої політики ЄС на прикладі Туреччини див. М. Кінзіц [3]. Американські науковці Н.Макбет та П.Мітчел в іншомовній підготовці військовослужбовців значну увагу зосереджують на аудіолінгвістичному методі [4; 5]. Питання вивчення іноземної мови з огляду на результат щодо покращення політичних взаємовідносин подано в рекомендаціях К.Наміта (Хоккайдоський університет) [6]. Як чинник міжкультурної толерантності іноземну мову розглядають сербські дослідниці А. Гайков-Раїч та Дж.Пртляга [7]. Розробленню концептуальних питань вивчення іноземних мов з огляду на контекст технічної спеціальності присвячено працю Д. Тенасе-Робеску та М. Поп, "Політехніка" (Університет Тімішоари) [8], сучасним трендам у побудові навчальних програм викладача до навчання іноземної мови – працю М. Рахімпур [9].

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті – з огляду на специфіку службової діяльності проаналізувати іноземний досвід та описати досвід і підходи до реалізації питання іншомовної підготовки офіцерів у зарубіжних країнах, розкриваючи її загальні тенденції.

Завдання статті – узагальнення підходів та методів до проведення іншомовної підготовки військовослужбовців зарубіжних країн для адаптації та впровадження програми англійської підготовки українських військовослужбовців.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Враховуючи те, що англійська мова є мовою дипломатії, офіційною мовою Європейського Союзу, Організації Об'єднаних Націй, НАТО і Європейської Асоціації Вільної Торгівлі, а її знання є *ключовою компетенцією в умовах глобалізації економіки*, в аспекті підписання Угоди про Асоціацію з ЄС у 2014 р. постає потреба в активній міжнародній співпраці, зокрема й у військовій сфері. В екстраполяції на іншомовну підготовку це передбачає не лише започаткування проєктів підвищення фахової кваліфікації самих викладачів англійської мови та можливе залучення до викладання іноземних фахівців, які є її носіями, а й упровадження сучасних методик та новітніх технологій *викладання англійської мови за професійним спрямуванням з орієнтацією на світовий досвід*. Згідно з рішенням Європейської комісії (2002 року), у якому кожному громадянину ЄС рекомендовано володіти двома мовами, крім рідної, питання вивчення англійської мови набуває ще більшої актуальності.

Досвід вивчення англійської мови кадетами Іранського університету Гілана. Іранські дослідники зосередили увагу на вагомій ролі мотивації у військовослужбовців під час вивчення іноземної мови. В одному з університетів, зокрема Іранському університеті Гілана, кадетами було запропоновано вивчати англійську мову за допомогою технології подкастів під час перегляду фільмів, прослуховування популярної музики, цікавих телевізійних програм та засобів мультимедіа. Експеримент показав, що для курсантів важливою є внутрішня мотивація (навчання в позааудиторний час), а не зовнішня (отримання високих балів від викладача) [10].

Методи іншомовного навчання військовослужбовців у Польщі та Естонії. Популярним сьогодні став метод предметно-мовленнєвого та білінгвального вивчення англійської мови, запроваджений у Польщі [11]. Цей метод заявив про себе на міжнародних навчаннях, де всі заняття викладалися виключно англійською мовою. В Естонії, наприклад, на вивчення англійської мови відведено 120 годин на базовому рівні для всіх категорій військовослужбовців (солдатів, сержантів, прапорщиків, офіцерів). Навчання передбачає не тільки загальне вивчення англійської мови, а й переклад текстів із військової тематики. Використання методу CLIL (Content and Language Integrated Learning – предметно-мовне інтегроване навчання) передбачає навчання виключно англійською мовою: інструктори та військовослужбовці свої практичні знання можуть використати в перекладі текстів військової тематики, допомагаючи викладачам у роз'ясненні правильного визначення військових термінів [12]. Метод CLIL підвищує мотивацію до навчання іноземної мови, розуміючи її необхідність у майбутньому.

Іноземна підготовка в армії США. Америка – це одна з найпотужніших армій світу, у якій основним принципом навчання у військовій сфері є цілеспрямованість, мотивація, практика, орієнтація на досвід сьогодення, значущість. Армія США постійно виконує завдання на території інших держав, де протистоять різні політичних інтереси, культури та релігії. Командири та їхні підлеглі зобов'язані засвоїти загальні культурні навички, які можуть бути використані в різних ситуаціях. Мовна концепція підготовки сухопутних військ США потребує не тільки підвищення кваліфікації, а й перепідготовки військових кадрів для опанування міжкультурною комунікацією для участі в різних операціях [13]. Військовим та силовим структурам не вистачає, наприклад, спеціалістів, які володіють арабською, турецькою мовами, а також фарсі, урду, хінді, дарі та африканськими мовами йоруба й іґбо. Деякі мови не викладають у програмах навчальних закладів, проте американське командування знаходить вихід із цієї ситуації, вербуючи носіїв мови на службу до армії як перекладачів (у 2009 році

американці мобілізували понад 600 перекладачів, більшість із яких виконує обов'язки в зонах відповідальності Тихоокеанського командування та в регіонах Африки). Військовослужбовці, які опанували іноземні мови на належному рівні, зобов'язані здавати щороку тести для підтвердження своїх знань. Уряд Міністерства оборони Сполучених Штатів згідно з директивою № 5160.41E від 21 жовтня 2005 року запровадив широку стратегію на покращення рівня мовних навичок у військових. З 2009 року командування Сухопутних військ США (U.S. Army Training and Doctrine Command – TRADOC) розробило стратегію вивчення культури та навчання іноземної мови для сухопутних військ (Army Culture and Foreign Language Strategy – ACFLS), мета якої надати необхідні знання в професійному середовищі на початковому рівні [14].

У післявоєнні часи задля вивчення іноземної мови використовували різні методи: аудіолінгвістичний, граматичний, кейсовий, проте, як зазначає американський дослідник П. Мітчелл, перевага надавалась аудіолінгвістичному методу, під час якого військовослужбовці вчать не тільки мову, а й історичний контекст. Ця спеціалізована американська програма підготовки (ASTP – US Army's Army Specialised Training Program) мала назву "армійський метод" або "метод G.I." [5]. Її основним завданням було швидко поглинання необхідного матеріалу тієї мови, у якій військовослужбовці мали виконувати свої завдання. Інструктор готував матеріал та працював з аудиторією, після чого залишав її. До аудиторії заходив викладач (носій мови), який повторював матеріал або просив військовослужбовців пояснити сутність невідомого слова, максимально використовуючи словниковий запас. Основою "армійського методу" є візуалізація та постійне проголошення й повторення вивченого матеріалу. Також постійним є обмін досвідом серед особового складу Personnel Exchange Programs (PEP), що триває впродовж 10 років. Програми обміну не тільки покращують знання, а і зміцнюють стосунки між державами, розширюють іншомовні освітні можливості, інвестуючи кошти в програмне забезпечення. Див., наприклад, Rosetta Stone – програму для вивчення іноземної мови, у якій використано комбінацію тексту та звуку задля того, щоби військовослужбовець запам'ятовував граматику на інтуїтивному рівні, без використання словників. Програма дозволяє покращити вимову з використанням мікрофону (інтерактивний метод навчання) [15].

Ще одним прикладом використання мультимедійних програм є "Серії тактичної мови", ігрове віртуальне середовище, створене для навчання особового складу мовних та культурних особливостей тієї місцевості та регіону, куди буде військовослужбовець відправлений. Цей курс містить віртуальні країни, створені для військовослужбовців США, для вивчення таких мов та традицій: арабської, пашто, дарі, французької для Північної Африки. У програмі використано змішаний метод навчання, який містить візуалізацію (показ слайдів, фото) та орієнтоване навчання (опис і роз'яснення традиції). Культурну компетентність вивчають під час ведення віртуальних переговорів із місцевими мешканцями. Програма навчає військовослужбовців розрізняти різні військові формування, бути обізнаним у спеціальних примітках. Тренінг базується на когнітивному візуальному рівні, що дає більше часу військовослужбовцю запам'ятати пройдений матеріал. Військовослужбовці можуть надати команди на діалекті тих країн, де вони виконують завдання, мають можливість віртуально ознайомитись із місцевістю, містами, культурою, традиціями, щоби у подальшому уникати непорозуміння [16]. Програма іншомовної освіти починається з початкової підготовки та продовжується протягом усієї професійної служби. Позавійськова підготовка офіцерського складу армії США (Reserve Officers' Training Corps – ROTC) з 1986 року функціонує на правах армійського командування (Army ROTC Cadet Command), що входить до складу об'єднаного командування бойової підготовки та військового управління (Training and Doctrine Command – TRADOC). Сьогодні понад 55 відсотків офіцерського командного управління – це випускники курсів позавійськової підготовки, які проходять підготовку в університеті.

З-поміж інших навчальних курсів для американських військовиків можна назвати такі: Rapport, Language Survival Kits, GLOSS, Cultural Orientation, які є в Інституті оборонної мови – навчальної дослідної установи Міністерства оборони США. Більшої популярності набуває заочна форма навчання, інтернет-навчання.

Навчання англомовній комунікації офіцерів та сержантів в Угорщині. Командування Угорщини у своєму прагненні до відповідності стандартам НАТО велике значення приділяє проблемі забезпечення мовної комунікації, зокрема англійською мовою. В Угорщині є два структурні підрозділи університету Національної оборони ім. Міклоша Зріні, що забезпечують вивчення іноземних мов для офіцерського та сержантського складу: Інститут іноземних мов та Військовий центр іноземних мов, який здійснює свою діяльність у межах програми “Партнерство заради миру” [17]. Покращенню іншомовної підготовки сприяє створення мережі регіональних центрів іноземних мов на місці дислокації військових частин. Військовослужбовці мають можливість проходити курси з вивчення іноземної мови, напр.: повний курс від 10 тижнів інтенсивного вивчення, який розраховано на 300 занять, дає змогу скласти іспит за стандартами НАТО STANAG 6001 рівнів 2222 і 3333; курс тривалістю 10 місяців без відриву від служби для вивчення англійської, французької, німецької мови, а також мов сусідніх держав – української та хорватської. Між країнами альянсу було прийнято стандартизований підхід з оцінювання рівня знань із двох офіційних мов НАТО (англійська та французька) (SLP – Standardized Language Profile). Одним із документів цього стандарту є “Стандарт НАТО 6001 – STANAG 6001 (NATO Standardization Agreement) [18]. Рівні володіння мовою. Видання 2” (NATO STANAG 6001 Language Proficiency Levels. Edition 2), який безпосередньо стосується стандартів володіння іноземною мовою для військовослужбовців. Відповідно до стандартів якість знань узгоджується за тестуванням із чотирьох предметів: аудіювання, усне мовлення, читання та письмо. Оцінюються знання від 0 до 5 балів за шкалою: 0 – відсутність знань, 1 – елементарні знання, 2 – достатні для роботи знання, 3 – мінімально професійний рівень знань, 4 – повний професійний рівень знань, 5 – відмінні знання (носій мови, білінгв). Практична реалізація стандартизованого оцінювання рівня знань іноземної мови свідчить, що військовослужбовець, який претендує на певну посаду у військовій сфері НАТО, а також на підвищення в професійній кваліфікації в межах міжнаціональних проєктів зобов’язаний мати певний SLP [19].

Іншомовна підготовка в Збройних силах Німеччини. У Німеччині іншомовну підготовку військовослужбовців здійснює Федеральне відомство іноземних мов (das Bundessprachenamt, BSprA) з метою набуття комунікативних навичок в аспекті професійно орієнтованого навчання. Є інтенсивні навчальні курси для військовослужбовців, що передбачають мультимедійну підтримку. Слухачі курсів здають тест для визначення рівня знань іноземної мови, після чого проходять той чи інший курс, орієнтований на дотримання вимог відповідних стандартних підходів до навчання (Standardisierten Leistungsprofil – SLP). На стандартизованих іспитах оцінюють саме комунікативні навички з аудіювання, говоріння, читання, письма за одним із чотирьох рівнів сформованості [20]. Федеральне відомство іноземних мов має три відділи (Abteilungen) – мовна підготовка (Sprachausbildung), перекладацька служба (Sprachmittlerdienst) і центр із внутрішніх питань та справ військовослужбовців (Zentrale Angelegenheiten). Є також військовий відділ (der Militärische Anteil). Відділ мовної підготовки (Sprachausbildung) виконує різні завдання, зокрема: навчає різних мов (48 мов) військовослужбовців та співробітників федеральних і земельних установ; навчає німецької мови іноземних солдат у межах програми “Німецька мова як іноземна” (DaF),

а також викладачів іноземних мов (60 національностей); підтримує навчання німецької мови за військовим напрямом у 36-ти країнах; приймає іспити з іноземної мови, проводить вступні тести; удосконалює бази мовної освіти; підвищує мовну кваліфікацію; здійснює професійні контакти в межах напрямів освіти з вищими школами Німеччини та за кордоном; залучає молодих фахівців до іншомовного навчання військовослужбовців. Перекладацька служба (Abteilung Sprachmittlerdienst, SMD): здійснює письмові переклади; координує групові та індивідуальні заходи, відстежує зміни в законодавстві з питань перекладацької діяльності; реєструє, обробляє та готує термінологію для мовної служби бундесверу (der Sprachendienst der Bundeswehr) та інших служб; апробує та впроваджує комп'ютерні допоміжні перекладацькі програми й машинні перекладацькі системи; бере участь у комісіях із контролю за дотриманням мовних норм; співпрацює з лінгвістичними й перекладацькими службами країни та зарубіжжя; здійснює професійний відбір фахівців письмового та усного перекладу та ін. Координаційно-плановий відділ "Підтримка служби за кордоном" ("Unterstützung Auslandseinsätze", UAE): готує персонал перекладачів, які забезпечують ефективність засвоєння спеціальної інформації місцевими збройними силами; підтримує персонал з інших країн зі знанням відповідної державної мови; веде реєстр термінології, характерної для певної місцевості перебування військового контингенту; готує перекладні розмовники та словники певної галузі застосування [21, с.1–2].

Програми навчання іноземних мов для військовослужбовців у Канаді

У Канаді працює Королівський військовий коледж (Royal Military College of Canada), на базі якого є мовний центр для військовослужбовців. Навчання англійської та французької мов офіцерів країн-учасниць програми "Партнерство заради миру" (ПЗМ) передбачає покращення взаєморозуміння під час проведення операцій під егідою НАТО. Курси з вивчення іноземної мови проводять для різних категорій військовослужбовців; вони мають різне спрямування, тривалість (10-17 тижнів), різне представництво (від чотирьох до 13 і більше країн) та число учасників (від 40 до 200 осіб). Програма іншомовної підготовки передбачає також програму навчання другої іноземної мови. Є також курси з навчання англійської мови як іноземної для військовослужбовців і цивільних службовців зарубіжних армій. Основна мета таких курсів – надати військовослужбовцям знання зі спеціальної фахової лексики, переважно військової тематики. Практикують також: короткострокові інтенсивні цільові курси з військової англійської мови для тієї аудиторії, яку буде відряджено для виконання спеціальних завдань; заочну форму навчання, зокрема інтернет-навчання; віртуальне навчання (напр., Канадський відкритий університет (<https://www.athabascau.ca/>) [22].

Іншомовна підготовка військовослужбовців в Англії. Таку підготовку здійснюють на базі Defence Centre for Languages and Culture (DCLC) – Оборонний центр (військова база Шрівенхем) з вивчення іноземної мови та культури. З-поміж основних мов, які викладають у цьому закладі, такі: албанська, арабська, французька, хінді, сербська, пушту, іспанська, урду. Навчання проходить за різним напрямом та курсами відповідно до індивідуальних запитів військовослужбовців [23]. Велику увагу Англія приділяє вивченню арабської мови, усі військовослужбовці перед відрядженням до Іраку в складі британських сил проходять інтенсивні курси. Навчання може тривати тиждень (базовий рівень, привітання тощо), шість, дев'ять або дванадцять місяців (для перекладача або розвідника інформації). Важливе значення приділено культурному складникові (військовослужбовці знайомляться з культурою, традицією, релігією арабських країн; для них можуть організувати ознайомчі поїздки до Йорданії та Оману). У центрі іноземних мов практикують також викладання курсів викладачам або

військовослужбовцям із зарубіжних країн (для надання необхідної професійно-орієнтованої лексики), а також військовослужбовцям, яких відряджають до тієї чи іншої країни для надання максимально необхідних знань із військової тематики [24].

Навчання іноземних мов силовиків Франції. У Франції військове відомство має кілька закладів, які навчають іноземних мов силовиків: Школа лінгвістичних досліджень Збройних сил Франції (EIREL), яка згодом перетворилась у Центр розвідувальної підготовки видів ЗС Франції (Centre de Formation à Renseignement Interarmees – CFRIA); Національний центр мовної та міжнародної підготовки жандармерії (Le centre national de formation aux langues et à l'International de la gendarmerie – CNFLIG [25]. Центр розвідувальної підготовки готує фахівців із лінгвістичного забезпечення органів військової розвідки, методики викладання й вивчення іноземних мов та прогнозування військового потенціалу зарубіжних країн, на базі центру діють курси з іншомовної підготовки військовослужбовців країн-учасниць НАТО для роботи в оперативних центрах на командних пунктах, де використовують автоматизовані системи управління розвідки та зв'язку. Іншомовна підготовка офіцерів та унтер-офіцерів є обов'язковою для всіх спеціальностей. Деякі категорії військовослужбовців проходять курси щорічно перед відрядженням за кордон. Військовослужбовців, які виконують завдання в міжнародному миротворчому контингенті під егідою НАТО, також зобов'язують проходити інтенсивні курси німецької, іспанської, португальської мов, однією з основних методик яких є сприйняття інформації на слух та розвиток мовленнєвих навичок. Слухачі курсів займаються не менше шести годин на день із викладачем та кілька годин самостійно [26].

Огляд навчальної літератури з вивчення англійської мови та віртуальних університетів для військовослужбовців. Сьогодні для іншомовної підготовки військових використовують різну літературу, напр.: “Кампанія” (“Campaign”) С. Мелора Кларка & І. Бейкер де Альтамірано (2005 р.), “Кар’єрні шляхи: Управління & Контроль, Військові команди англійською” (“Career Paths: Command & Control, Command English”) Дж. Тайло та Дж. Зетер (2011 р.), “Експерт із мовлення та письма. Як скласти екзамени з англійської Stanag 6001” (“Speaking And Writing Expert. How to Pass Stanag6001 English Exam Level 3”) М. Мазурек (2018 р.) та ін. Важливим аспектом підготовки є робота з текстами військово-політичної тематики з метою їхнього перекладу, реферування та анотування, розуміння змісту з подальшим його аналізом [27].

Для військовослужбовців відповідно до Стандартизованого мовного профілю НАТО спеціально розроблено комплект навчальної літератури для особового складу збройних сил, які мають вивчати англійську мову для міжнародного співробітництва. Це, зокрема: “Кампанія: англійська для військових” (“Campaign: English for the military”) І. Бейкер де Альтамірано, С. Мелора Кларка, 2005; та ін. [28, 29] Попри те, що комплект призначено для сухопутних військ, він містить актуальний і функціональний матеріал, який можна застосовувати й до інших військовослужбовців.

Особливо затребуваними є навчальні словники на зразок “Дізнайся свій рівень англійської за військовою тематикою” (Bowyer R., 2001), який містить не лише завдання для вивчення англійської мови на матеріалі військової лексики (охоплює британські, американські та міжнародні військові терміни за тематикою “військовослужбовці”, “маневри”, “обладнання”, “транспортні засоби”, “зброя”, “тактики”), а й різні види діяльності, зокрема словесні ігри, головоломки та вікторини [30].

Зважаючи на передовий досвід Америки, Канади, Англії, де військовослужбовці мають вільний доступ до мережі Інтернет та можуть навчатися дистанційно, його важливо впроваджувати сьогодні й в Україні задля покращення фахових знань з англійської мови. Не полишаючи службового приміщення чи перебуваючи в тропіках, військовослужбовець має змогу вступити до вищого навчального закладу різних країн.

З-поміж найвідоміших “віртуальних університетів” такі: Університет західних губернаторів (США) (<https://www.wgu.edu/>); Канадський відкритий університет (<https://www.athabascau.ca/>); Каліфорнійський віртуальний університет (<https://www.california.edu/>); Відкритий університет Ізраїлю (<https://www.openua.ac.il/>). Метою дистанційного навчання є надання можливості здобути якісні знання та уміння, прикладом одного з варіантів такого навчання є вивчення англійської мови онлайн, зокрема онлайн-курси (MOOCs) у British Council (у Британській Раді в Україні), де кожний бажаючий може зареєструватися та почати покращувати свої знання. Курси оснащені не тільки інформативною лексикою, а й аудіо, відеоресурсами; програма розподілена за індивідуальним рівнем знань.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Результати дослідження загальних тенденцій іншомовної підготовки військовослужбовців зарубіжних країн із запровадженням передових методів та методик дозволяє адаптувати цей досвід для фахової підготовки українських військовослужбовців, оскільки у 2012 р. Україна взяла участь у програмі НАТО “Удосконалення військової освіти” (DEEP, Defence Education Enhancement Program), метою якої є надання підтримки країнам-партнерам НАТО в розвитку та реформуванні військової освіти. Особливістю іншомовної підготовки в зарубіжних країнах є не лише оволодіння лексичним мінімумом військових термінів, а й отримання соціокультурних знань, використання новітніх технологій навчання, спеціально розроблених програм тощо. Важливим аспектом вивчення англійської мови в умовах військово-професійної діяльності є формування комунікативних компетенцій.

Перспективи подальших досліджень передбачають аналіз змісту й форм проведення навчальних та спеціальних курсів з англійської мови для військовослужбовців України, розроблення програми англійської підготовки офіцерів у системі післядипломної освіти із використанням сучасних освітніх технологій у поєднанні з особистісно-орієнтованим навчанням та військово-професійною діяльністю, а також у розкритті специфіки впровадження досвіду стандартизованого оцінювання рівня знань за стандартом НАТО (SLP – Standardized Language Profile), яке сьогодні в Україні проводять у формі іспиту відповідно до наказу Міністра оборони України № 286 від 23.05.2017 «Про затвердження інструкції про курси іноземних мов у Збройних силах України».

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLITERATED)

1. Königs, F. G., 2003. Teaching and Learning Foreign Languages in Germany: a personal overview of developments in research [online] *Cambridge Journals Online. Language Teaching*. Vol. 36. Issue 04, p. 235–251. Available at: <<http://faculty.ksu.edu.sa/yousif/ELT%20Resources/Primary%20ELT/Germany.pdf>>.
2. Bausch, K.R., Christ. H. & Krumm, H.J., 2007. *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. UTB-Francke. Çelebi, M.D.;1.
3. Kinsiz M., Özenici S. & Demir K., 2013. The barrier to Turkey’s foreign language teaching is foreign language policy: Macro-and micro-level planning. *Procedia –Social and Behavioral Sciences*. Vol. 70. pp. 1144–1151.
4. McBeath N. English for Military Purposes in the Age of Information Technology. *TESOL LAW Journal*. January. N 1.

5. Mitchell P.J., 2006. The Storyline Method in Foreign Language Teaching: the History and Main Principles. *Language and culture*. № 2.
6. Namita K., 2006. Revision of Foreign Language Education Policy in Japan [Electronic Resource]. *The Japan Studies Association of Canada (JSAC)*. Thompson Rivers University; Japan Studies Conference (JSAC), October 12–15, Available at: <https://www.tru.ca/jsac2006/pdf/jsac2006_proceedings_namita_katsunoke.pdf>.
7. Gojkov-Rajić A. & Prtljaga J., 2013. Foreign language learning as a factor of intercultural tolerance. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*.–Vol. 93. pp. 809–813.
8. Tănase-Robescu D. & Pop M., 2010. Developing a common framework for foreign language teaching in Romanian technical universities. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. Vol. 2. pp. 5630–5634.
9. Rahimpour, M., 2010. Current trends on syllabus design in foreign language instruction. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. Vol. 2. pp. 1660–1664.
10. Amir Mahdavi Zafarghandi & Hojat Jodai, Attitudes toward English & English learning at an Iranian Military University *A preliminary survey*, Guilan University-Iran, January 2012, p. 39.
11. Gawlik-Kobylińska, Malgorzata, Lewinska, Monika. Content Language Integrated Learning in Polish Higher Military Education. *The Quarterly Journal*. 2014 Vol. 13, No. 3. Available at: <<https://www.questia.com/library/journal/1P3-3464333351/content-language-integrated-learning-in-polish-higher>>.
12. Practical use of integrated teaching method, 2015. Aigi Piirimees and Annika Timpka: *Reconsidering the practice Of CLiL and ELT 5 th International elt/CIIL Conference* March 19–20, Narva, Estonia, p.50.
13. Allison Abbe & Stanley M. Halpin, 2009–2010, The Cultural Imperative for Professional Military Education and Leader Development Parameters, pp. 20–31.
14. *Army Culture and Foreign Language Strategy*. Available at: <<http://www.benning.army.mil/mcoe/maneuverconference/content/pdf/Army%20Culture%20%20Foreign%20Language%20Strategy%20Final.pdf>>.
15. House Hearing, 110 Congress «Transforming the U.S. Military's Foreign Language, Cultural Awareness, and Regional Expertise», September 10, 2008. Available at: <<https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-110hrg45596/html/CHRG-110hrg45596.htm>>.
16. Shaughnessy, M., 2010. How the military improve its language education [online]. Available at: <<https://boingboing.net/2010/06/06/tactical-language-le.html>>.
17. Zrínyi, Miklós. National Defense University [online]. Available at: <http://www.zmne.hu/index_e.php>.
18. NATO Standardization Agreements № 11 (STANAG-6001). MCJSB, The Bureau for International Language Coordination (BILC), 12 october 2010 [online]. Available at: <<http://www.natobilc.org/stanag/index-eng.asp>>.
19. *Особливе партнерство України з НАТО*. Міністерство закордонних справ України: [офіційний сайт]. Available at: <<http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/euroatlantic-cooperation/ukraine-nato>>.
20. Sprachlehrgänge [online]. Available at: <http://www.bundessprachenamt.de/deutsch/produkte_und_dienstleistungen/sprachlehrgaenge/sprachlehrgaenge.htm>.
21. Bundessprachenamt. Professioneller Dienstleister für Bundeswehr und öffentlichen Dienst, 2010. Hürth: Wehrwaltung,, s. 1–2.
22. Друга офіційна мова в Канаді [online]. Available at: <<https://www.rmc-cmr.ca/en/language-centre/second-official-language-education-and-training-solet>>.

23. Комарова, А.А., 2003 Сравнительный анализ систем обучения иностранным языкам у военных вузах России и США: автореф. дис. канд. пед. наук. Нижний Новгород: изд-во «Полиграф» ВГИПА.
24. Michael Kelly *Languages after Brexit: How the UK Speaks to the World*, (ed.), 2018.
25. Le centre national de formation aux langues et à International de la gendarmerie [online]. Available at: <https://fr.wikipedia.org/wiki/Centre_de_formation_interarm%C3%A9es_au_renseignement.html>.
26. Langues et international [online]. Web-сайт Ecoles de la Gandarmerie Nationale. Available at: <<http://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/cegn/Formationcontinue/Langues-et-international>>.
27. Баканова, Ю. В., 2015. Современные аспекты языковой подготовки курсантов военных образовательных учреждений. *Вестник Челябинского государственного университета. № 27 (382). Филологические науки. Вып. 98, с. 8–13.*
28. Baker de Altamirano, Y. & Mellor-Clark S., 2005. *Campaign-2: English for the Military. Level 2: Student's Book. Audio CD1.* Macmillian. 143 p.
29. Boyle Ch., Walen R. & Mellor-Clark S. 2005. *Campaign-2: English for the Military. Level 2: Teacher's book.* Macmillan, 160 p.
30. Bowyer, R. *Check Your Vocabulary for Military English: A Workbook for Users*, Peter Collin Publishing, 2001. 64 p.

THE EXPERIENCE OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF MILITARY PERSONNEL IN FOREIGN COUNTRIES

Yevhenii Orlov,

Postgraduate student

Department of Ukrainian language and culture

Chernihiv Taras Shevchenko national university “Chernihivskyi kolehium”

Chernihiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0588-3012>

zhekaorlov1993@ukr.net

Abstract. In the article, the experience of foreign language training of the military personnel, methodology and approaches to foreign language acquisition in foreign countries in conditions of military-professional activities are analysed. The necessity of developing foreign language training as an important professional component is indicated.

The peculiarities of content and language learning implementation in the process of acquisition of professional vocabulary in a foreign language are considered. Much attention is given to the need of introduction of advanced methods and methodologies based on modern technologies, multimedia tools and special programs for learning professional vocabulary in a foreign language, which influence on the process of acquiring special vocabulary in a foreign language by military personnel of foreign countries.

The importance of self-motivation in the process of mastering a foreign language, specifics of training in different foreign countries (knowledge of special vocabulary and terms of military sphere) and the development of social-cultural and linguocultural competences are considered. The implementation of distance education of military personnel in educational institutions, participating in online courses to improve professional knowledge of a foreign language is outlined. The importance of working with military-and-political texts, textbooks and military literature for abstracting and annotating, understanding the content and analysis,

translation and mastering the terminology in a foreign language is indicated. The article analyzed the methods of testing and getting feedback used to determine the level of foreign language proficiency by serviceman in countries of NATO as an important component for professional development in the framework of international cooperation.

The specifics of conducting intensive foreign language courses for forming the communicative competences and listening, reading and writing skills for different categories of servicemen according to the formulated tasks and terms of training are revealed.

Keywords: foreign language training; professional vocabulary; communicative competence; serviceman; content and language learning; military-professional activity.

REFERENCES (TRANSLITERATED)

1. Königs, F. G., 2003. Teaching and Learning Foreign Languages in Germany: a personal overview of developments in research [online] *Cambridge Journals Online. Language Teaching*. Vol. 36. Issue 04, p. 235–251. Available at: <<http://faculty.ksu.edu.sa/yousif/ELT%20Resources/Primary%20ELT/Germany.pdf>>.
2. Bausch, K.R., Christ. H. & Krumm, H.J., 2007. *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. UTB-Francke. Çelebi, M.D.;1.
3. Kinsız M., Özenici S. & Demir K., 2013. The barrier to Turkey's foreign language teaching is foreign language policy: Macro-and micro-level planning. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. Vol. 70. pp. 1144–1151.
4. McBeath N. English for Military Purposes in the Age of Information Technology. *TESOL LAW Journal*. January. N 1.
5. Mitchell P.J., 2006. The Storyline Method in Foreign Language Teaching: the History and Main Principles. *Language and culture*. № 2.
6. Namita K., 2006. Revision of Foreign Language Education Policy in Japan [Electronic Resource]. *The Japan Studies Association of Canada (JSAC)*. Thompson Rivers University; Japan Studies Conference (JSAC), October 12–15, Available at: <https://www.tru.ca/jsac2006/pdf/jsac2006_proceedings_namita_katsunoke.pdf>.
7. Gojkov-Rajić A. & Prtljaga J., 2013. Foreign language learning as a factor of intercultural tolerance. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*.–Vol. 93. pp. 809–813.
8. Tănase-Robescu D. & Pop M., 2010. Developing a common framework for foreign language teaching in Romanian technical universities. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. Vol. 2. pp. 5630–5634.
9. Rahimpour, M., 2010. Current trends on syllabus design in foreign language instruction. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. Vol. 2. pp. 1660–1664.
10. Amir Mahdavi Zafarghandi & Hojat Jodai, Attitudes toward English & English learning at an Iranian Military University *A preliminary survey*, Guilan University-Iran, January 2012, p. 39.
11. Gawlik-Kobylynska, Malgorzata, Lewinska, Monika. Content Language Integrated Learning in Polish Higher Military Education. *The Quarterly Journal*. 2014 Vol. 13, No. 3. Available at: <<https://www.questia.com/library/journal/1P3-3464333351/content-language-integrated-learning-in-polish-higher>>.
12. Practical use of integrated teaching method, 2015. Aigi Piirimees and Annika Timpka: *Reconsidering the practice Of CLiL and ELT 5 th International elt/CLiL ConferenCe* March 19–20, Narva, Estonia, p.50.

13. Allison Abbe & Stanley M. Halpin, 2009–2010, The Cultural Imperative for Professional Military Education and Leader Development Parameters, pp. 20–31.
14. *Army Culture and Foreign Language Strategy*. Available at: <<http://www.benning.army.mil/mcoe/maneuverconference/content/pdf/Army%20Culture%20%20Foreign%20Language%20Strategy%20Final.pdf>>.
15. House Hearing, 110 Congress «Transforming the U.S. Military's Foreign Language, Cultural Awareness, and Regional Expertise», September 10, 2008. Available at: <<https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-110hhrg45596/html/CHRG-110hhrg45596.htm>>.
16. Shaughnessy, M., 2010. How the military improve its language education [online]. Available at: <<https://boingboing.net/2010/06/06/tactical-language-le.html>>.
17. Zrínyi, Miklós. National Defense University [online]. Available at: <http://www.zmne.hu/index_e.php>.
18. NATO Standardization Agreements № 11 (STANAG-6001). MCJSB, The Bureau for International Language Coordination (BILC), 12 october 2010 [online]. Available at: <<http://www.natobilc.org/stanag/index-eng.asp>>.
19. *Osoblyve partnerstvo Ukrainy z NATO. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy: [ofitsiyni sait]*. Available at: <<http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/euroatlantic-cooperation/ukraine-nato>>.
20. Sprachlehrgänge [online]. Available at: <http://www.bundessprachenamt.de/deutsch/produkte_und_dienstleistungen/sprachlehrgaenge/sprachlehrgaenge.htm>.
21. Bundessprachenamt. Professioneller Dienstleister für Bundeswehr und öffentlichen Dienst, 2010. Hürth: Wehrwaltung, s. 1–2.
22. Druha ofitsiina mova v Kanadi [online]. Available at: <<https://www.rmc-cmr.ca/en/language-centre/second-official-language-education-and-training-solet>>.
23. Komarova, A.A., 2003 Sravnitel'nyj analiz sistem obuchenija inostrannym jazykam u voennyh vuzah Rossii i SSHA: *avtoref. dis. kand. ped. nauk*. Nizhnij Novgorod: izd-vo «Poligraf» VGIPA.
24. Michael Kelly *Languages after Brexit: How the UK Speaks to the World*, (ed.), 2018.
25. Le centre national de formation aux langues et à International de la gendarmerie [online]. Available at: <https://fr.wikipedia.org/wiki/Centre_de_formation_interarm%C3%A9es_au_renseignement.html>.
26. Langues et international [online]. Web-сайт Ecoles de la Gandarmerie Nationale. Available at: <<http://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/cegn/Formationcontinue/Langues-et-international>>.
27. Bakanova, Ju. V., 2015. Sovremennye aspekty jazykovoj podgotovki kursantov voennyh obrazovatel'nyh uchrezhdenij. Vestnik Cheljabinskogo gosudarstvennogo universiteta. # 27 (382). Filologicheskie nauki. Vyp. 98, s. 8–13.
28. Baker de Altamirano, Y. & Mellor-Clark S., 2005. *Campaign-2: English for the Military*. Level 2: Student's Book. Audio CD1. Macmillan. 143 p.
29. Boyle Ch., Walen R. & Mellor-Clark S. 2005. *Campaign-2: English for the Military*. Level 2: Teacher's book. Macmillan, 160 p.
30. Bowyer, R. *Check Your Vocabulary for Military English: A Workbook for Users*, Peter Collin Publishing, 2001. 64 p.